

2009 - Anul comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei (+ 379), și al celorlalți Sfinți Capadocieni

Cu prilejul împlinirii a 1.630 de ani de la chemarea la Domnul a Sfântului Vasile cel Mare, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a hotărât în ședința sa de lucru din 29 octombrie 2008 ca anul 2009 să fie proclamat „Anul comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379), și al celorlalți Sfinți Capadocieni”. În aceeași ședință a Sfântului Sinod a fost aprobat și programul-cadru național bisericesc pentru realizarea acestui proiect religios-duhovnicesc, cultural-editorialistic și mediatic la nivelul unităților bisericești ale Patriarhiei Române, din țară și de peste hotare, inclusiv al celor de învățământ teologic, cu precizarea ca toate manifestările prevăzute de acesta să fie abordate pe patru direcții de aprofundare: a) Sfântul Vasile cel Mare - Dascăl al vieții liturgice; b) Sfântul Vasile cel Mare - Dascăl al familiei creștine; c) Sfântul Vasile cel Mare - Dascăl al vieții monahale; d) Sfântul Vasile cel Mare - Dascăl al vieții filantropice.

În cadrul acestui proiect, centrele eparhiale și instituțiile media centrale și eparhiale au avut responsabilitatea de a publica și de a mediatiza acest program-cadru, precum și de a comunica la Cancelaria Sfântului Sinod modul în care acesta s-a realizat.

Datele comunicate de către eparhii și de către Centrul de Presă BASILICA al Patriarhiei Române ne oferă o frumoasă imagine de ansamblu a activităților desfășurate în Patriarhia Română, dedicate Sfinților Capadocieni, în special Sfinților Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz și Grigorie de Nyssa. În general, la nivelul fiecărei eparhii și instituții din subordine, inclusiv cele de învățământ teologic, Anul comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare și al celorlalți Sfinți Capadocieni a fost marcat prin manifestări religioase, culturale, științifice, educative și pastoral-misionare, unele dintre acestea fiind încă în curs de desfășurare. Din acest vast program de acțiuni și evenimente închinat Sfinților Capadocieni, cele mai importante acțiuni și manifestări au fost sintetizate și reflectate în prezentul referat, cu scopul de a putea oferi o succintă, dar ilustrativă prezentare.

Simpozioane științifice naționale și internaționale dedicate Sfinților Capadocieni

1. Sub aspect religios-duhovnicesc și pastoral-misionar, programul-cadru a fost reflectat prin numeroase acțiuni și programe, dintre care amintim:

- Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a efectuat, în perioada 27 mai-2 iunie 2009, o vizită frățescă Sanctității Sale Părintelui Patriarh Bartolomeu I al Constantinopolului și un pelerinaj în Cezareea Capadociei, prin care a cinstit în patria lor pe Sfântul Vasile cel Mare și pe ceilalți Sfinți Capadocieni.
- Centrul de Pelerinaj „Sfântul Apostol Pavel” al Patriarhiei Române, în colaborare cu Agenția de turism „BASILICA Travel”, a organizat în perioada mai-octombrie 2009, pentru clerici și credincioși, un număr de 14 pelerinaje în Cezareea Capadociei

și la Constantinopol. De asemenea, centrele de pelerinaj eparhiale au organizat diferite pelerinaje tematice dedicate Sfinților Capadocieni: spre exemplu, pentru membrii ASCOR și tinerii din Arhiepiscopia Tomisului, în perioada 27-28 martie 2009, a fost organizat pelerinajul tematic „Dobrogea - călătorind împreună cu Sfântul Vasile cel Mare”, în cadrul căruia s-au vizitat Mănăstirile „Sfântul Apostol Filip” și Dervent, precum și Peștera Sfântului Apostol Andrei, și a avut loc și o sesiune de comunicări despre viața și opera Sfântului Vasile cel Mare.

- Cu prilejul hramului Catedralei Patriarhale din București, „Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou”, în perioada 24-29 octombrie 2009, din inițiativa și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a fost organizat pelerinajul Calea Sfinților, prilej cu care la București a fost adusă de la Atena o parte din moaștele Sfântului Vasile cel Mare (mâna dreaptă) de către o delegație a Sfântului Sinod al Bisericii Greciei, condusă de Înalt Preasfințitul Părinte Mitropolit Vasile de Elasona; de asemenea, de la Biserica „Sfântul Spiridon - Nou” din București, a fost adusă o parte din moaștele Sfântului Grigorie Teologul (†389), prietenul Sfântului Vasile cel Mare, oferite recent în dar Patriarhiei Române de către Eminența Sa Cardinalul Christoph Schönborn, Arhiepiscopul Vienei, iar de la Biserica Domnița Bălașa din București a fost adusă o parte din moaștele Sfântului Grigorie de Nyssa, fratele Sfântului Vasile cel Mare. În cadrul Sfintei Liturghii oficiate în ziua de 27 octombrie 2009, cu prilejul hramului Catedralei patriarhale, reprezentantul Patriarhiei de Constantinopol, Înalt Preasfințitul Părinte Mihail, Mitropolit al Austriei, a dăruit Bisericii Ortodoxe Române un fragment din moaștele Sfântului Vasile cel Mare. Moaștele au fost înmânate Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, care a mulțumit pentru darul binecuvântat.

- Cu prilejul hramului Catedralei Mitropolitane din Iași, 14 octombrie 2009, au fost aduse de la Mănăstirea „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași o parte din moaștele Sfântului Vasile cel Mare, readuse de la București la Iași, în ianuarie 2001, de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, pe atunci Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, cu binecuvântarea vrednicului de pomenire Părinte Patriarh Teoctist, care le-a recuperat de la Muzeul Național de Artă din București, întrucât ele au fost luate abuziv de regimul comunist, în anul 1975, de la Mănăstirea „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași, unde se aflau încă din anul 1650, când au fost dăruite domnitorului Vasile Lupu de patriarhul Macarie al Antiohiei.

- Luni, 16 martie 2009, din inițiativa și cu binecuvântarea Înalt Preasfințitului Părinte Arhiepiscop Casian și cu bunăvoința Înalt Preasfințitului Mitropolit Dionisie al Corintului, Grecia, au fost aduse la Galați, ca dar pentru credincioșii Arhiepiscopiei Dunării de Jos, o părticică din moaștele Sfântului Vasile cel Mare, precum și o parte din rasa Sfântului Cuvios Patapie Egipteanul (†463).

- În cadrul sinaxelor stareților și a starețelor așezămintelor monahale, a conferințelor pastoral-misionare semestriale, a întâlnirilor cu același caracter cu preoții capelani și cu cei misionari, cu profesorii de Religie și cu cadrele didactice din unitățile de învățământ teologic, desfășurate în cele 38 de eparhii ale Bisericii Ortodoxe Române, s-au prezentat referate despre rolul și importanța Sfântului Vasile cel Mare și ale

celorlalți Sfinți Capadocieni în viața Bisericii, precum și despre diferite aspecte referitoare la viața, opera și activitatea social-filantropică a acestora.

- În cele 15 facultăți și departamente de Teologie ortodoxă și la cele 39 de Seminarii teologice ortodoxe din țară s-au organizat simpozioane științifice naționale și internaționale, de teologie dogmatică, patristică și de spiritualitate creștină dedicate Sfinților Capadocieni și, în special, Sfântului Vasile cel Mare.
- La îndemnul Centrelor eparhiale, parohiile au inițiat și promovat programe de rugăciune și cateheză, în cadrul cărora s-au susținut predici, cateheze, cuvântări, meditații biblice, discuții libere și s-au vizionat filme documentare despre viața, activitatea și scrierile Sfântului Vasile cel Mare și ale celorlalți Sfinți Capadocieni.
- În plan edilitar și gospodăresc, în cuprinsul eparhiilor au fost inițiate demersurile pentru zidirea unor noi biserici, de înființare a unor noi parohii și de întemeiere de noi centre specializate de asistență medicală și socială care să poarte hramul Sfântului Vasile cel Mare sau al unor Sfinți Capadocieni: în Arhiepiscopia Romanului și Bacăului a fost creat Centrul de recuperare neuro-motorie „Sfântul Vasile cel Mare” pentru copiii cu handicap neuro-psiho-motor și Cantina socială „Vasiliada - Masa bucuriei” (Bacău); în Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria a fost înființat anul acesta un nou Centru Pastoral-Misionar și Cultural în Budapesta, pus sub ocrotirea Sfântului Vasile cel Mare; în Episcopia Ortodoxă Română a Oradei a fost sfințit și inaugurat Centrul social-pastoral „Vasiliada” (parohia Oradea-Velența I), în incinta căruia se află în construcție și o biserică cu hramul „Sfântul Vasile cel Mare”; tot la Oradea, a fost începută construcția unei biserici care să poarte hramul Sfântului Vasile cel Mare, ca mărturie peste veacuri a anului comemorativ-omagial al Sfinților Capadocieni în Ortodoxia românească.
- Cu binecuvântarea Chiriarhilor, au fost organizate tabere de vară sau de creație religioasă, în cadrul cărora s-au derulat activități duhovnicești și cultural-religioase menite să apropie tinerii de valorile moralei creștine prin indicarea Părinților Capadocieni ca modele de viațuire creștină.
- În toate Centrele eparhiale și parohiale, au fost promovate și susținute activități de pictare și tipărire a icoanelor reprezentând Sfinții Capadocieni, broșuri și materiale de cunoaștere și aprofundare a vieții, operei și activității social-filantropice ale acestora, precum și a cântărilor dedicate cinstirii acestora.

Sinaxarul Sfinților Capadocieni, publicat la Editura „Cuvântul Vieții”

2. Sub aspect cultural-editorialistic și educativ-religios, programul-cadru a fost materializat în următoarele evenimente și activități:

- Din inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, la Editura BASILICA a Patriarhiei Române au fost publicate primele trei volume din seria Studia Basiliana: vol. I - Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 1.630 de ani, Ediția a II-a revăzută, adăugită și îngrijită de E. Popescu și A. Marinescu; vol. II - Sfântul Vasile cel Mare.

Închinare la 1630 de ani, Ediție îngrijită de E. Popescu și A. Marinescu; Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 1630 de ani. Actele Symposiumului Comisiei Române de Istorie Eclesiastică. București, Cernica, 2-3 octombrie 2008, Culese și publicate de E. Popescu și M. O. Cățoi.

- Cu aprobarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă a Patriarhiei Române au fost publicate și difuzate un număr de opt broșuri cuprinzând traduceri din scrierile Sfinților Capadocieni, iar la Editura „Cuvântul Vieții” a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei a fost publicat volumul Sinaxarul Sfinților Capadocieni. De asemenea, la editurile eparhiale, cu binecuvântarea Chiriarhilor, au fost publicate traduceri, monografii, studii, volume omagiale dedicate Sfinților Capadocieni.

- Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și cu sprijinul Fundației „Aldea - Tudorache”, la Așezământul „Vasiliada” al Patriarhiei Române a apărut un CD-dublu cu Omiliile Sfântului Vasile cel Mare despre invidie și împotriva celor se mânia, imprimate pentru prima oară în versiune audiobook, în lectura actorului Victor Rebengiuc. Tot la Așezământul „Vasiliada” au mai apărut și alte 3 CD-uri cuprinzând slujbe pentru cinstirea Sfântului Vasile cel Mare (Acatist, Paraclis, slujbele Vecerniei și Utreniei).

Congrese și colocvii dedicate Sfinților Capadocieni

- Centrele eparhiale, în strânsă colaborare cu instituțiile de învățământ teologic sau cu alte instituții publice, au organizat congrese și colocvii dedicate Sfinților Capadocieni la care au participat cu lucrări științifice invitați de prestigiu din țară și străinătate. Dintre acestea amintim: Arhiepiscopia Sibiului - „Însemnătatea vieții și operei Sfântului Vasile cel Mare”; Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului - „Revelații ale unității: Treime, Biserică și Cosmos la Sfinții Părinți Capadocieni și în teologia contemporană”; Arhiepiscopia Tomisului - „Sfântul Vasile cel Mare și actualitatea teologiei capadociene”; Arhiepiscopia Târgoviștei - „Gândirea Părinților capadocieni și receptarea ei în doctrina Bisericii”, Arhiepiscopia Dunării de Jos - „2009 - Anul jubiliar al Sfântului Vasile cel Mare și al tuturor Părinților Capadocieni”, „Sfântul Vasile cel Mare, dascăl, exeget, apologet și misionar al Evangheliei”, Arhiepiscopia Ortodoxă Română din cele două Americi - „Părinții Capadocieni: Teologie și Spiritualitate pentru secolul al XXI-lea”; Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei - „Moștenirea spirituală a Sfinților Părinți Capadocieni pentru creștinii de pretutindeni”; Episcopia Aradului - „Sfinții Părinți Capadocieni. Puncte de reper în dinamica Biserică-Societate”, Episcopia Caransebeșului - „Rugăciune și Teologie. Anul Sfântului Vasile cel Mare”. Comunicările prezentate au fost deja publicate sau sunt în curs de publicare.

- Amintim și Congresul Internațional de Teologie dedicat Sfântului Vasile cel Mare ce va fi organizat la București în perioada 1-4 noiembrie, de către Facultatea de Teologie „Patriarhul Iustinian”, din București, în colaborare cu Sectorul Educațional al Patriarhiei Române.

- În unitățile de învățământ preuniversitar de stat, profesorii de Religie au valorificat ora de Religie și pentru a evidenția importanța Sfinților Capadocieni pentru viața Bisericii și rolul lor în formularea și apărarea învățaturii de credință. În acest sens, în programa analitică pentru orele de Religie din acest an au fost introduse lecții și prelegeri speciale, dedicate Sfinților Capadocieni. Tot la nivelul învățământului preuniversitar, menționăm Olimpiada de Religie, faza națională, pentru Seminariile Teologice Liceale Ortodoxe din România, desfășurată în municipiul Arad (23-26 aprilie 2009), care a fost pusă sub egida Anului omagial-comemorativ al Sfântului Vasile cel Mare.

- În revistele eparhiale și parohiale și pe site-urile Patriarhiei Române au fost create spații proprii dedicate Anului comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare și al celorlalți Sfinți Capadocieni, prin care s-a mediatizat viața, opera și activitatea social-filantropică a acestora, precum și evenimentele închinare lor. De asemenea, în paginile aceluiași reviste și site-uri au fost publicate cu preponderență articole și studii dedicate Sfinților Capadocieni, mai ales referitoare la actualitatea învățaturii acestora și folosul pentru activitatea pastorală a preoților, pentru viața monahală, pentru educația religioasă a tineretului și a credincioșilor.

- Cu binecuvântarea Chiriarhilor, în cadrul centrelor eparhiale și parohiale, a instituțiilor de învățământ teologic sau a altor instituții publice, s-au organizat și vernisat expoziții omagiale de icoane sau de carte veche (xilografuri) dedicate Sfântului Vasile cel Mare și celorlalți Sfinți Capadocieni. Un eveniment deosebit a avut loc în Episcopia Tulcii, unde a fost lansat în formă electronică materialul documentar „Sfinții Capadocieni Vasile cel Mare și Grigorie Teologul în iconografia bisericilor tulcene”, care constituie o prezentare a producțiilor iconografice pe această temă din cuprinsul Tulcii, însoțită de comentariu. Astăzi, 28 octombrie, în Sala „Europa Cristiana” din Palatul Patriarhiei va fi vernisată expoziția „2009 - Anul Sfinților Capadocieni. Pelerini în Capadocia sfinților”.

- În eparhii și în instituțiile de învățământ au fost organizate diferite alte manifestări culturale (concerte, concursuri de eseuri etc.) dedicate Sfântului Vasile cel Mare și Sfinților Capadocieni, premianții primind premii constând în icoane și cărți.

Anul Sfinților Capadocieni, mediatizat de Centrul de Presă BASILICA

3. Sub aspect mediatic, evenimentele dedicate Sfinților Capadocieni s-au bucurat de o largă susținere și promovare în mass-media bisericească centrală și locală:

- Mass-media bisericească locală (foi parohiale, reviste eparhiale, posturi de radio existente în unele eparhii ale Patriarhiei Române) și centrală (Centrul de Presă Basilica al Patriarhiei Române) a mediatizat hotărârea Sfântului Sinod cu privire la proclamarea anului 2009 ca „An comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscop al Cezareei Capadociei († 379), și al celorlalți Sfinți Capadocieni”, a programului-cadru și a evenimentelor organizate în eparhiile Bisericii Ortodoxe Române pe această temă.

- Agenția de Știri Basilica a Patriarhiei Române a publicat peste 500 de materiale informative dedicate Sfântului Vasile cel Mare și Sfinților Capadocieni.
- Cotidianul Ziarul Lumina a publicat pagini despre viețile Sfinților Capadocieni, precum și documentare dedicate acestora (14 articole), urmând ca până la sfârșitul anului să mai fie publicate viețile acelor Sfinți Capadocieni care sunt prăznuiți în octombrie, noiembrie și decembrie și despre care există informații suficiente pentru realizarea unor articole. Săptămânalul „Lumina de Duminică” a inclus 23 articole de ample dimensiuni despre Sfinții Capadocieni, cu preponderență despre Sfântul Vasile cel Mare.
- Postul de Radio Trinitas al Patriarhiei Române a realizat și difuzat emisiuni în cadrul cărora s-au alocat largi spații subiectelor referitoare la viața, opera și activitatea social-filantropică a Sfântului Vasile cel Mare și ale celorlalți Sfinți Capadocieni: 700 de știri și materiale informative în emisiunea Mapamond creștin; 200 de ediții ale emisiunii Atlas biblic în care s-au folosit texte ale Părinților Capadocieni; cele 250 de ediții ale emisiunii Părinții Bisericii, învățătorii noștri au fost dedicate integral Părinților Capadocieni; în 200 de ediții ale emisiunii Cuvântul care zidește, subiectele teologice au fost argumentate folosind texte din operele Părinților Capadocieni; rubrica Răspunsuri duhovnicești, precum și emisiunea Dialogurile Trinitas, în aproximativ 100 de ediții, au adus în dezbatere teme dogmatice, de spiritualitate și liturgice din operele Părinților Capadocieni, precum și interviuri cu pelerini care au mers în Capadocia; rubrica zilnică Cuvintele credinței a cuprins lecturi tematice din opera Părinților Capadocieni, iar Sinaxarul zilei a prezentat viața acestora; emisiunea Pelerini la locurile sfinte a descris Capadocia creștină.
- Postul de Televiziune Trinitas TV al Patriarhiei Române a realizat și difuzat emisiuni despre Sfinții Capadocieni și manifestările dedicate acestora ce s-au desfășurat în cuprinsul eparhiilor Patriarhiei Române, dintre care amintim: 143 de materiale și reportaje în Jurnal TRINITAS și alte 82 de știri simple în Info TRINITAS; 39 de ediții ale emisiunii Biblia în istorie (ediția din fiecare joi a fost dedicată exclusiv tematicii Părinților Capadocieni); 244 de ediții ale emisiunii Filocalia (lecturi din operele Părinților Capadocieni); 40 de ediții ale emisiunii Patristica (minidocumentar despre viața și opera Părinților Capadocieni); 5 ediții ale emisiunii-dezbatere Biserica Azi; 4 spoturi video dedicate mediatizării Anului 2009 ca An comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare și al celorlalți Sfinți Capadocieni și un film documentar despre pelerinajul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel în Capadocia.

Rezonanță în rândul clericilor, monahilor și credincioșilor

Din această succintă prezentare se desprinde cu ușurință ideea că hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de a proclama anul 2009 ca An comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379), și al celorlalți Sfinți Capadocieni a avut o largă rezonanță în rândul clericilor, monahilor și credincioșilor, concretizându-se în numeroase acțiuni și programe dedicate exclusiv Sfântului Vasile cel Mare sau Sfinților Capadocieni, care au contribuit la sporirea evlaviei față de Sfinții Capadocieni și a cinstirii lor în Biserică, la susținerea activității

pastoral-misionare, catehetice și social-filantropice a clerului, la sprijinirea vieții monahale, la întărirea vieții religioase și duhovnicești a credincioșilor, la educarea creștină a tineretului și la formarea spirituală și intelectuală a tinerilor teologi.

Ședința solemnă de astăzi a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române vine să încununeze întreaga activitate a ierarhilor, clericilor, cadrelor didactice, monahilor și a altor ostentori din cadrul Bisericii sau a instituțiilor de învățământ teologic și cercetare de aprofunda viața, activitatea și opera Sfinților Capadocieni, în special ale Sfântului Vasile cel Mare, ca adevărate izvoare și modele pentru întreaga activitate a Bisericii Ortodoxe Române.

Întregul personal al instituțiilor centrale bisericesti aduce mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, la inițiativa căruia anul 2009 a fost declarat An comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379), și al celorlalți Sfinți Capadocieni, precum și tuturor membrilor Sfântului Sinod care au vegheat și s-au străduit să-i dea viață în toate eparhiile Patriarhiei Române.

Secretarul Sfântului Sinod,

† Ciprian Câmpineanul

Episcop-Vicar Patriarhal